

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Кафедра організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри організації та
технічного забезпечення аварійно-
рятувальних робіт

(підпис) Віталій СОБИНА

« 25 » _____ 2020 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Управління силами та засобами при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій»

циклу професійної (вибіркової) підготовки
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
галузь знань 26 «Цивільна безпека»
за освітньо-професійною програмою «Інженерне забезпечення саперних,
піротехнічних і вибухових робіт»

Силабус розроблено згідно робочої програми навчальної дисципліни
для здобувачів 4 року підготовки.

Рекомендовано кафедрою організації та технічного забезпечення
аварійно-рятувальних робіт на 2020-2021 навчальний рік. Протокол від
« 25 » _____ 08 _____ 2020 року № 1_.

Перезатверджено. Начальник кафедри _____ Віталій СОБИНА
(підпис)

20__-20__ навчальний рік Протокол від «__» _____ 20__ року № __

Перезатверджено. Начальник кафедри _____ Віталій СОБИНА
(підпис)

20__-20__ навчальний рік Протокол від «__» _____ 20__ року № __

Перезатверджено. Начальник кафедри _____ Віталій СОБИНА
(підпис)

20__-20__ навчальний рік Протокол від «__» _____ 20__ року № __

2020 рік

Анотація

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Управління силами та засобами при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій» сприяють розвитку навиків з організації оперативних дій під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Даний курс передбачає теоретичне і практичне оволодіння сукупністю методів прийняття рішень з організації оперативних дій під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

1. Інформація про викладача

Загальна інформація	Неклонський Ігор Михайлович, викладач кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт факультету цивільного захисту, кандидат військових наук
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет № 803. Робочий номер телефону – (067)5797655
E-mail	neklonsky@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	- дослідження форм і способів взаємодії аварійно-рятувальних формувань з іншими силами ЦЗ під час ліквідації наслідків НС; - дослідження прийомів і способів ведення оперативних дій підрозділами цивільного захисту в різних умовах
Професійні здібності*	- професійні знання і значний досвід роботи в органах управління і пожежно-рятувальних підрозділах; - курс професійно-технічної підготовки за робітничою спеціальністю «Рятувальник»

* – заповнюється за бажанням НПП.

2. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 16.00 до 17.00 в кабінеті № 803 (вул. Баварська, 7). В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

3. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка.

Постреквізити: організація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт; організація служби і підготовки.

4. Характеристика навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Управління силами та засобами при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій» є забезпечення підготовки фахівців, здатних організовувати комплекс заходів, що включає аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи, які здійснюються у разі виникнення надзвичайної ситуації і спрямовані на припинення дії небезпечних факторів, рятування життя та збереження здоров'я людей, а також на локалізацію зони надзвичайної ситуації.

Основними завданнями вивчення дисципліни є навчити майбутніх фахівців застосовувати типові методи прийняття рішень з організації оперативних дій під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

За підсумками вивчення дисципліни здобувачі повинні:

знати:

- теоретичні положення з питань організації управління в надзвичайних ситуаціях;
- теоретичні основи реагування на надзвичайні ситуації;
- методики та типові методи прийняття рішень за умов надзвичайних ситуацій;
- загальний порядок дій керівника підрозділу під час організації і проведення аварійно-рятувальних робіт;

уміти:

- організувати діяльність керівника аварійно-рятувального підрозділу після отримання розпорядження про залучення підрозділу до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

мати навички:

- приймати рішення щодо організації оперативних дій під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

комунікація:

- здатність за допомогою якісної і своєчасної інформації ефективно впливати на реалізацію поставлених завдань, здійснюючи основні функції управління оперативними діями;

автономія та відповідальність:

- здатність приймати обґрунтовані рішення з організації оперативних дій під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та забезпечувати їх виконання.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

– здатність до використання основних методів та засобів управління, під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	4	4
Семестр	7	7
Обсяг кредитів ЄКТС	3	3
Загальна кількість годин	90 год.	90 год.
Лекції	22 год.	16 год.
Практичні, семінарські	22 год.	4 год.
Лабораторні	0 год.	0 год.
Самостійна робота	46 год.	70 год.
Вид підсумкового контролю	екзамен	екзамен

5. Календарно-тематичний план викладання дисципліни

Тривалість академічної години в Університеті становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин, що триває 80 хвилин без перерви.

Тиждень навчання	Тема та її зміст	Вид навчальних занять
7 семестр (15 тижнів)		
Модульний контроль № 1		
1–2	Тема 1. Організація реагування на надзвичайні ситуації. 1.1 Сили реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру. 1.2. Планування та зміст заходів реагування на НС, алгоритм оперативного реагування. 1.3. Створення угруповання сил ЦЗ для ліквідації наслідків НС.	Лек. – 2 год. СЗ – 2 год. СР – 4 год.
2–3	Тема 2. Організація управління в надзвичайній ситуації. 2.1. Алгоритм класифікації НС. 2.2. Система управління під час ліквідації наслідків НС. 2.3. Завдання, принципи та функції управління. Порядок призначення та послідовність дій керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.	Лек. – 2 год. СЗ – 2 год. СР – 4 год.
3–5	Тема 3. Діяльність штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. 3.1. Склад, завдання, функції та порядок діяльності штабу з	Лек. – 2 год. СЗ – 2 год. СР – 4 год.

	ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. 3.2. Керівництво роботою штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та організація його діяльності. 3.3. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення роботи штабу. 3.4. Пересувні пункти управління. Комплектація та порядок розгортання. 3.5. <u>Види оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.</u>	
5–6	Тема 4. Оперативні документи щодо ліквідації наслідків НС. 4.1. Структура та зміст планів реагування на НС. 4.2. Структура та зміст, планів локалізації та ліквідації аварій на ОПН. 4.3. Структура та зміст оперативних планів і карток пожежогасіння. 4.4. Розроблення картографічних документів та схем у сфері цивільного захисту. Загальні рекомендації щодо повноти та точності відображення обстановки НС на картах (планах, схемах). 4.5. Види карт (схем) зон НС та загальні рекомендації щодо нанесення умовних позначень.	Лек. – 2 год. СЗ – 2 год. СР – 5 год.
6–7	Тема 5. Організація зв'язку під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. 5.1. Види зв'язку. Технічні засоби зв'язку. 5.2. Система зв'язку під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. 5.3. Телекомунікаційні мережі зв'язку, порядок їх використання. 5.4. Порядок організації зв'язку в зоні НС.	Лек. – 2 год. ПЗ – 2 год. СР – 4 год.
7–8	Тема 6. Організація взаємодії органів управління та підрозділів ОРС ЦЗ з іншими силами цивільного захисту 6.1. Поняття про взаємодію. Основи теорії взаємодії військ (сил). 6.2. Вимоги до організації взаємодії. 6.3. Види, форми і способи взаємодії. 6.4. Керівні та організаційно-розпорядчі документи з питань взаємодії. 6.5. Порядок організації взаємодії органів управління та підрозділів ОРС ЦЗ з іншими силами цивільного захисту.	Лек. – 2 год. СЗ – 2 год. СР – 4 год.
8–9	Тема 7. Забезпечення дій під час ліквідації наслідків НС. 7.1. Характеристика основних видів забезпечення дій у зоні НС. 7.2. Розвідка в районі НС. 7.3. Радіаційне, хімічне, біологічне забезпечення. 7.4. Гідрометеорологічне, психологічне та медичне забезпечення.	Лек. – 2 год. СЗ – 2 год. СР – 4 год.
9–10	Тема 8. Організація життєзабезпечення угруповання сил та населення при надзвичайних ситуаціях. 8.1. Організація матеріально-технічного забезпечення при ліквідації наслідків НС.	Лек. – 2 год. ПЗ – 2 год. СР – 5 год.

	8.2. Організація пункту життєзабезпечення. Життєзабезпечення населення при надзвичайних ситуаціях. 8.3. Організація водопостачання в зоні НС.	
10–12	Тема 9. Переміщення та розташування підрозділів ЦЗ на місці проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. 9.1. Марш. Вимоги до організації та здійснення маршу. 9.2. Організація перевезення підрозділів ЦЗ залізницею, морським (річковим), повітряним транспортом або комбінованим способом. 9.3. Розташування підрозділів ЦЗ у районі зосередження. Вимоги до розташування підрозділів у районі зосередження.	Лек. – 2 год. ПЗ – 2 год. СР – 4 год.
12–13	Тема 10. Виконання органами управління та підрозділами ОРС ЦЗ завдань за призначенням в особливих умовах. 10.1. Особливості виконання органами управління та підрозділами ОРС ЦЗ завдань за призначенням під час здійснення терористичних актів, масових заворушень тощо. 10.2. Особливості виконання органами управління та підрозділами ОРС ЦЗ завдань за призначенням у населених пунктах і на територіях, що потрапляють у зону постійних обстрілів під час збройного конфлікту.	Лек. – 2 год. СЗ – 2 год. СР – 4 год.
13–15	Тема 11. Підготовка підрозділів ЦЗ до дій за призначенням. 11.1. Планування тактичної підготовки органів управління і підрозділів цивільного захисту. 11.2. Основні форми тактичної підготовки органів управління і підрозділів цивільного захисту. 11.3. Порядок і мета розбору НС (пожеж). 11.4. Аналіз дій підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час ліквідації наслідків НС та гасіння пожеж.	Лек. – 2 год. ПЗ – 2 год. (МКР) СР – 4 год.
Всього		90 годин

Примітка: Лек. – лекція; ПЗ – практичне заняття; СЗ – семінарське заняття; МКР – модульна контрольна робота; СР – самостійна робота.

6. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Кодекс цивільного захисту України.
2. План реагування на надзвичайні ситуації державного рівня: постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 р. № 223.
3. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту: наказ МВС України від 26.04.18 р. № 340.
4. Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації: наказ МВС України від 26.12.2014 № 1406.
5. Організація управління в надзвичайних ситуаціях. Методичні

рекомендації: наказ МНС від 05.10.2007 № 685.

6. Реагування на надзвичайні ситуації: Навч. посіб. – К.: Вид-во «Бланк-Прес», 2014.

7. Основи управління в органах і підрозділах МНС України: Навч. посіб. М.М. Кулешов, О.О. Калашніков, С.А. Рашкевич, О.О. Труш ; За ред. В.П. Садкового . – Х : УЦЗУ, 2007.

Допоміжна

1. Керівник служби цивільного захисту : Практ. посіб. / В.П. Садковий, М.М. Кулешов, В.М. Попов . – Х. : НУЦЗУ, 2010. (бібліотека НУЦЗУ)

2. Описи надзвичайних ситуацій. (бібліотека кафедри)

7. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання з дисципліни здійснюється за накопичувальною бально-рейтинговою системою, основною метою якої є регулярна й комплексна оцінка результатів навчальної діяльності та сформованості компетентностей.

Оцінювання компетентностей здобувачів здійснюється з використанням трьох шкал:

перша – національна (традиційна) – 4-бальна (чотирибальна);

друга – рейтингова шкала оцінювання – ECTS;

третя – накопичувальна шкала – 100-бальна.

Для оцінки знань здобувачів вищої освіти використовується поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється на кожному семінарському і практичному занятті методом перевірки виконання завдань.

Критерії оцінювання за виконання завдання на практичному занятті або доповіді на семінарі визначені у таблиці 7.1.

Таблиця 7.1 – Критерії оцінювання для практичного заняття та семінару

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти
-----------------------	-------------------------------	--

A	5	Відповідь або завдання відзначається повнотою виконання без допомоги викладача. Здобувач володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє застосовувати вивчений матеріал для внесення власних аргументованих суджень у практичній педагогічній діяльності. Здобувач має системні, дієві здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказу своєї думки, вирішує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозування явищ; уміє ставити та розв'язувати проблеми.
B	4	Відповідь і завдання – повні з деякими огріхами, виконані без допомоги викладача. Здобувач вільно володіє вивченим матеріалом, зокрема, застосовує його на практиці; вміє аналізувати і систематизувати наукову та методичну інформацію. Використовує загальновідомі доводи у власній аргументації, здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу; виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладача.
C	4	Відповідь і завдання відзначаються неповнотою виконання без допомоги викладача. Здобувач може зіставити, узагальнити, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; знання є достатньо повними; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних педагогічних ситуаціях. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Здатен на реакцію відповіді іншого студента, опрацювати матеріал самостійно, вміє підготувати реферат і захистити його найважливіші положення.
D	3	Відповідь і завдання відзначаються неповнотою виконання за консультацією викладача. Здобувач володіє матеріалом на початковому рівні (значну частину матеріалу засвоює на репродуктивному рівні). З допомогою викладача здатен відтворювати логіку наукових положень; має фрагментарні навички в роботі з підручником, науковими джерелами; має стійкі навички роботи з конспектом, може самостійно оволодіти більшою частиною навчального матеріалу. Може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена.

E	3	Відповідь і завдання відзначаються фрагментарністю виконання за консультацією викладача або під його керівництвом. Здобувач володіє навчальним, матеріалом, виявляє здатність елементарно викласти думку. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів; з допомогою викладача виконує елементарні завдання; контролює свою відповідь з декількох простих речень; здатний усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з науково-методичним джерелом, відсутні сформовані уміння та навички
FX	2	Відповідь і завдання відзначаються фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Теоретичний зміст курсу засвоєно частково, необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.
F	2	Фрагментарне знання окремих моментів навчального матеріалу.

Підсумкова оцінка за групові заняття визначається за шкалою ECTS як загальна середня оцінка за всі семінарські і практичні заняття за методикою визначеною в таблиці 7.2.

Таблиця 7.2 – Підсумкова оцінка за практичні заняття та семінари

Оцінено:		Середня інтервальна оцінка за практичні заняття за нац. шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти
Нац.	ECTS		
Відмінно	A	4,5–5,0	Вичерпне знання матеріалу навчальних тем і питань, уміння самостійно узагальнювати теоретичний та фактичний матеріал, коментувати спеціальні тексти
Добре	B	4,1–4,4	Якісне знання матеріалу навчальних тем і питань, уміння аналізувати основні теоретичні положення, наукові дані
	C	3,5–4,0	Якісне знання основного обсягу навчальних тем і питань, розуміння суті теоретичних положень, уміння ілюструвати їх прикладами
Задовільно	D	3,1–3,4	Знання матеріалу більшої частини навчальних тем і питань, основних теоретичних положень, визначень, вміння роз'яснити їх зміст

	E	2,5–3,0	Обмежене знання і неповне розуміння основних навчальних тем і питань
Незадовільно	FX	2,1–2,4	Незнання більшої частини обсягу навчальних тем і питань, відсутність умінь самостійно аналізувати наукові дані, тексти, положення
	F	2,0	Фрагментарне знання окремих моментів навчального матеріалу

Сума балів за семінарські і практичні заняття визначається за шкалою оцінювання, що визначена у таблиці 7.4, шляхом пропорційного співвідношення значень таблиці відповідності результатів контролю за різними шкалами та значень середньої інтервальної оцінки за семінарські і практичні заняття за нац. шкалою таблиці 7.2.

У процесі вивчення дисципліни здобувачі виконують контрольну роботу. Контрольна робота передбачає перевірку знань здобувачів, які вони отримали на протязі вивчення модулю, та умінь використовувати їх у подальшій практичній діяльності. Модульна контрольна робота проводиться шляхом письмового (тестового) опитування і містить теоретичні питання в обсязі тем, що вивчаються на протязі модулю. Відповідь оцінюється за результатами написання кожного питання окремо із розрахунку максимально допустимих балів за кожне питання. Загальна оцінка та кількість балів визначаються за методикою визначеною в методичних матеріалах для проведення контрольної роботи.

Остаточна оцінка за модуль складається з оцінки за контрольну роботу і підсумкової оцінки за семінарські і практичні заняття.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Екзамен проводиться шляхом усного опитування містить три питання в обсязі тем, що вивчаються на протязі семестру. Оцінка визначається за критеріями визначеними в таблиці 7.3.

Таблиця 7.3 – Критерії оцінювання відповіді на екзамені

Відмінно	Вичерпне знання матеріалу навчальних тем і питань, умінь самостійно узагальнювати теоретичний та фактичний матеріал, коментувати спеціальні тексти
Добре	Якісне знання матеріалу навчальних тем і питань, умінь аналізувати основні теоретичні положення, наукові дані
Задовільно	Знання матеріалу більшої частини навчальних тем і питань, основних теоретичних положень, визначень, вміння роз'яснити їх зміст
Незадовільно	Незнання більшої частини обсягу навчальних тем і питань, відсутність умінь самостійно аналізувати наукові дані, тексти, положення

Сума балів за екзамен визначається за шкалою оцінювання, що визначена у табл. 7.4, як сума балів за всі види навчальної діяльності. Сума

балів за відповідь на екзамені оцінюється у наступній відповідності:

- за відповідь на питання білета: мінімальна кількість балів, яка відповідає відповідній підсумковій оцінці A,B,C,D,E,Fx;
- за додаткові запитання: повна відповідь – 2 бали; неповна відповідь – 1 бал; відповідь невірна або відсутність відповіді – 0 балів.

Додаткові питання можуть бути поставлені для з'ясування рівня знань здобувача за окремими напрямками в межах питань білета за умови, що загальна оцінка за відповідь на питання білету перевищує оцінку F. Кількість додаткових питань не має перевищувати трьох.

Таблиця 7.4 – Таблиця відповідності результатів контролю за різними шкалами і критерії оцінювання

Оцінка ECTS	Сума балів за види навчальної діяльності			
	СЗ, ПЗ	КР	модуль	екзамен
A	36-40	18-20	54-60	36-40
B	32-35	16-17	48-53	32-35
C	26-31	13-15	39-47	26-31
D	22-25	11-12	33-38	22-25
E	20-21	10	30-32	20-21
FX	14-19	7-9	21-29	14-19
F	0-13	0-6	0-20	0-13

9. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, не допускаються на заняття, якщо розпочато розгляд прикладних навчальних питань).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. При виконанні програми навчання до написання модульної контрольної роботи допускаються здобувачі, які мають позитивні оцінки не менше ніж за 70 % обов'язкових практичних завдань.

Розробник:

викладач кафедри організації та технічного
забезпечення аварійно-рятувальних робіт

Ігор НЕКЛОНСЬКИЙ